

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 3827
Tarih: 04-10-2019

19076

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM iç tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 04.10.2019

Oya ERSOY

İstanbul Milletvekili

1 Ekim itibarıyla elektriğe yapılan yüzde 15'lik zam ile birlikte 2019 Ocak döneminden bu yana KDV ve fonlar hariç olmak üzere yaklaşık yüzde 32 oranında bir artış gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 1 Ekim 2018'den 1 Ekim 2019'a neredeyse %100 zamlanarak 17,27krş/kWh'den 35 krş/kWh'a çıkmıştır. Su, doğalgaz, ulaşım, barınma ve tabi ki elektrik ihtiyacı başta ülkenin olmak üzere hane halkının da vazgeçilmez en temel ihtiyaçları arasında yer almaktadır. Yapılan bu zamlar sonrası ödediği vergiler ve yüksek enflasyon sonrası gelirinde ciddi erimelere neden olan halk tarafından ciddi kaygılara neden olmuş ve "yapılan bu zamların nedeni" nedir sorularını da beraberinde getirmiştir.

Ülkemiz, yer altı ve yer üstü varlıkları ile Avrupa ülkeleri arasında ön sıralarda yer alırken, son yıllarda ise enerji ithal etmekte olan ülkelerde de ön sıralara taşınmaktadır. Geçmiş yıl verilerine baktığımızda 2002 yılında elektrik üretim kapasitemiz yüzde 60 iken 2019 yılında bu kapasite yüzde 15'lere gerilemiştir.

Bugünkü zamların nedenlerine baktığımızda enerjide "özelleştirme" "yap-işlet-devret" politikalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Yani Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ)'nin 3 Nisan 2004 tarihinde özelleştirme kapsamına alınıp satış, kiralama, işletme haklarının özel kesim şirketlerine devrilmesi ile öncelikli olarak dağıtım bölgelerinin sayılarının 33'ten 21'e düşürülmüştür. Böylece devlet eli gerçekleştirilen elektrik dağıtım hizmeti ihale kapsamında satışa çıkartılarak özel kesime bırakılmıştır.

Dönemin Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in TEDAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin yüksek kar beklentisini şöyle ifade etmişti "bu tarihi devirle birlikte uzun yıllardır zarar eden, kayıp kaçak ve tahsilat problemleri ile uğraşan, yatırım ve operasyonel faaliyetlerinin devamı için sürekli bütçeden kamu kaynağı tüketen dağıtım şirketleri artık özel sektörün elinde olacak."

Ancak bugünkü durum gösteriyor ki dağıtım şirketleri özelleştirilince zarar edilmeye başlandı ve bütçede daha fazla kayıplara neden olunarak bu açığın kapatılması için vergiler artırılarak zamlar yapılmaya başlandı.

Yapılan bu özelleştirmeler kapsamında piyasada serbest rekabet ortamı yaratılarak elektrik fiyatlarında düşüş yaratılacağı savunulurken geline nokta tam aksine Elektrik Üretim A.Ş.'nin zarar ettiğini ancak EÜAŞ'den düşük fiyatla elektrik alan dağıtım şirketlerinin yüksek karlar elde ettiğini görmekteyiz.

Ancak yüksek kar beklentisi karşılanamayan firmaların aslında kardan ettikleri zararlarının kapatılması için Elektrik Enerjisi Fonu'ndaki paraların kullanılması ve buradan kaynak mı aktarılacak sorularının artmasına neden oldu, bu fona aktarılan kaynaklardan bir tanesi de elektrik faturaları üzerinden alınan %1'lik kesintidir. Bu kesintiler Elektrik Enerji Fonunda toplanmakta ve "elektrik enerjisi sektöründe yapılacak araştırma, geliştirme, etüd, proje, denetim faaliyetlerine destek sunmak ve elektrik enerjisi fiyatlarında istikrar sağlamak" amacıyla kullanılması gerekmektedir.

Yani şirketlerin bu kardan zararı halktan mı karşılanacaktır. Yıllar önce basına yansıyan haberlerde Birleşik Kamu-İş'e bağlı Enerji İş Sendikasının, Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine dava açması sonucunda TEDAŞ Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliği tarafından Ankara 8.İdare Mahkemesi'ne gönderilen, 19 Aralık 2016 tarihli 11 sayfalık savunmada, "...TEDAŞ'ın arzulan yeni yapıya dönüşmesinin gecikmesinden dolayı dağıtım şirketlerinin gerekli ve yeterli denetim ve kontrol mekanizması oluşturulamadığından dağıtım şirketlerinin, hizmeti ikinci plana bırakan arıza sayıları ile kesinti sürelerinin, şikayetlerin, müşteri memnuniyetsizliğinin artmasına, dağıtım faaliyetiyle ilgili varlıkların yeterli düzeyde kontrol edilememesi nedeniyle kamu zararının oluşmasına sebebiyet verilebilecektir. Bu çerçevede sektörde denetim ve kontrol mekanizmasında oluşan boşluk sebebi ile dağıtım şirketleri faaliyetlerini istenilen biçimde yerine getirmemiş, özelleştirme ile amaçlanan hizmet kalitesine ulaşamamıştır." şeklinde olmuştur. Bu ifade de gösteriyor ki yapılan özelleştirme sonrasında ortaya çıkan zarar fahiş elektrik zamları ile kapatılmaya çalışılmaktadır.

Sonuç olarak 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yer alan elektriğin yeterli, kalite, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulacağı, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerji piyasasının oluşturulacağı maddesinin hayata geçirilmesi ve yapılan bu zamların halkın üzerinde bırakacağı yük dikkate alınarak ortaya çıkan bu olumsuzlukların giderilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Elektriğe, 1 Ekim 2018'den 1 Ekim 2019'a neredeyse %100 zam yapılmasının temel nedeni dağıtım şirketlerinin zararını kapatmak mıdır?
- 2- Tüketicilerin faturalarından kesinti yolu ile oluşturulan Elektrik Enerji Fonundan, borcu olan elektrik dağıtım şirketlerine herhangi bir pay aktarılacak mıdır?
- 3- 2002-2019 yılları arasında Türkiye yurtiçinde kullanılan enerjinin yüzde kaçını üretmiştir? Yine aynı yıllar arasında enerji ithali için hangi ülkeler ile anlaşma yapılmıştır?
- 4- 2007'de doğalgaz santrallerinde 14,5 MW olan kurulu güç ile 95 bin GWH üretim yapılırken, 2018'de kurulu güç 26,1 MW'ye çıkmış olmasına rağmen üretim 90 bin GWH'ye kadar düşmüştür. Enerji görünüm raporundan derlenen bilgilere göre elektrik üretiminde kurulu güç kapasitesi kullanılamamaktadır. Bu duruma ilişkin Bakanlığınız tarafından yapılan bir çalışma ya da alınan bir önlem var mıdır?
- 5- TEDAŞ'ın özelleştirilmesiyle, elektrik özel firmalar tarafından halka daha pahalı bir biçimde satılmaya başlanmıştır. Bir yıl içinde %32'ye kadar varan zamlar, ekonomik krizin yükünü halkın sırtına yüklemekte, şirketleri kayırmak anlamına gelmektedir. Bakanlığınız, ekonomik krizden halkı koruyacak önlemler almayı düşünmekte midir?